

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU40

Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i brottsbalken. Förslaget innebär att det straffrättsliga skyddet mot hemfridsbrott och olaga intrång moderniseras och stärks.

Utskottet föreslår också två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Enligt utskottet bör en särskild brottskod införas och en ökad kartläggning göras av djurrätsrelaterad brottslighet. Vidare bör skyddet för eftersöksjägare m.fl. stärkas. När det gäller dessa tillkännagivanden finns två reservationer (S, V, MP).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns åtta reservationer (S, M, SD, C, V, KD, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:194 Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång.

Sex yrkanden i följdmotioner.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång	6
Reservationer	19
1. Skärpta straff för hemfridsbrott och olaga intrång, punkt 2 (M, SD, KD)	19
2. Ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott, punkt 3 (C)	19
3. Skydd inom ett större geografiskt område, punkt 4 (M, SD, KD)	20
4. Särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 5 (S, V, MP)	21
5. Stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl., punkt 6 (S, V, MP)	21
6. Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 7 (M, KD)	22
7. Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 7 (SD)	23
8. Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 7 (C)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Propositionen	26
Följdmotionerna	26
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	27
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:194.

2. Skärpta straff för hemfridsbrott och olaga intrång

Riksdagen avslår motion
2021/22:4538 av Johan Forssell m.fl. (M).

Reservation 1 (M, SD, KD)

3. Ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott

Riksdagen avslår motion
2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 2 (C)

4. Skydd inom ett större geografiskt område

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och
2021/22:4619 av Andreas Carlson m.fl. (KD).

Reservation 3 (M, SD, KD)

5. Särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 4,

2021/22:1932 av Åsa Coenraads m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 68,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1,

2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 4 (S, V, MP)

6. Stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl. och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1026 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 3,

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22,

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Reservation 5 (S, V, MP)

7. Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD),

2021/22:909 av Per Söderlund (SD) yrkande 3,

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1, 2, 5 och 9–13,

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 4,

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 66,

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 42 och 43,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Reservation 6 (M, KD)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Stockholm den 19 maj 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Sneider (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:194 Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång. I propositionen föreslår regeringen ändringar i brottsbalken som innebär att det straffrättsliga skyddet mot hemfridsbrott och olaga intrång moderniseras och stärks.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I betänkandet behandlar utskottet även fyra motioner som väckts med anledning av propositionen och 31 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har gjort ett tillkännagivande till regeringen om brottskoder och brott begångna av djurrättsaktivister (bet. 2019/20:JuU25 punkt 37, rskr. 2019/20:256). I den del av tillkännagivandet som avser djurrättsaktivister anför utskottet att det behövs lagstiftning för att skydda t.ex. djurhållare, livsmedelsproducenter och deras familjer mot trakasserier, bl.a. genom att de som begår den typen av brott får ett kännbart straff (bet. 2019/20:JuU25 s. 104). Riksdagen har även gjort ett tillkännagivande om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersök och skydds jakt (bet. 2020/21:JuU24 punkt 18, rskr. 2020/21:344). Utskottet konstaterar i fråga om hårdare straff för angrepp på eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt att dessa jägare utför ett viktigt arbete på uppdrag av myndigheter och att det därför ska ses som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående är jägare som bedriver eftersök och skydds jakt (bet. 2020/21:JuU24 s. 48).

Utskottets överväganden

Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i brottsbalken. Förslaget innebär att det straffrättsliga skyddet mot hemfridsbrott och olaga intrång moderniseras och skärps.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrätsrelaterad brottslighet samt stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl., och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpta straff för hemfridsbrott och olaga intrång, ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott och skydd inom ett större geografiskt område.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD), 2 (C), 3 (M, SD, KD), 4 (S, V, MP), 5 (S, V, MP), 6 (M, KD), 7 (SD) och 8 (C).

Gällande rätt

Det straffbara området

Hemfridsbrott

Hemfridsbrott regleras i 4 kap. 6 § första stycket brottsbalken. Av lagtexten följer att den straffbara gärningen består i att olovligen intränga eller kvarstanna där annan har sin bostad, vare sig det är rum, hus, gård eller fartyg.

Straffskyddet som bestämmelsen ger avser förutom den egentliga bostaden också t.ex. gård eller trädgård som hör till bostaden. Det är inte nödvändigt att gården eller trädgården är inhägnad om det på annat sätt framgår att området hör till bostaden. Uthus och andra ekonomibyggnader som finns inom gården eller trädgården omfattas också av straffskyddet, men däremot inte sådana byggnader som är mer avsides belägna.

För straffansvar krävs att gärningspersonen olovligen intränger eller kvarstannar i bostaden.

Olaga intrång

Olaga intrång regleras i 4 kap. 6 § andra stycket brottsbalken och den brottsliga gärningen motsvarar den brottsliga gärningen för hemfridsbrott, men det skyddade området är ett annat.

Straffbestämmelsen om olaga intrång, som ska tillämpas endast då hemfridsbrott inte föreligger, gäller enligt lagtexten när någon intränger eller

kvarstannar obehörigen i kontor, fabrik, annan byggnad eller fartyg, på upplagsplats eller på annat dylikt ställe.

Straffbestämmelsen om olaga intrång har tolkats på så sätt att den är avsedd att utgöra ett skydd för lokaler och vissa andra utrymmen som inte är tillgängliga för allmänheten.

Straffskalor och gradindelning

Straffet för både hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden är böter (4 kap. 6 § första och andra styckena brottsbalken). Om ett hemfridsbrott eller olaga intrång är grovt är straffet fängelse i högst två år (4 kap. 6 § tredje stycket brottsbalken).

Några omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt (kvalifikationsgrunder) anges varken i lagtexten eller i förarbetena. I rättspraxis bedöms hemfridsbrott genom inbrott i regel som grovt (se NJA 1990 s. 315). Detsamma har ansetts gälla olaga intrång som sker på arbetsplatser och som omfattar ofredanden i form av allvarliga kränkningar av de anställdas integritet (se NJA 2009 s. 636). I det avgörandet uttalade Högsta domstolen även att, liksom när det gäller hemfridsbrott, åtskilliga omständigheter kan vägas in vid bedömningen av om ett olaga intrång ska bedömas som grovt och att det är svårt att generellt ange när ett sådant brott är grovt. Bland de omständigheter som ansågs behöva beaktas är avsikten med intrånget, om det skett systematiskt och planerat, i vilken omfattning hjälpmedel kommit till användning, om intrånget varit omfattande och i tiden utdraget, om gärningspersonen visat särskild hänsynslöshet samt om gärningspersonen utövat våld eller orsakat skadegörelse.

Försök, förberedelse och stämpling

Försök, förberedelse och stämpling till hemfridsbrott eller olaga intrång är inte straffbart. Detsamma gäller för de grova svårhetsgraderna av brotten.

Propositionen

Skyddet för hemfridsbrott och olaga intrång behöver moderniseras och stärkas

Regeringen konstaterar att det finns ett behov av att modernisera och stärka det straffrättsliga skyddet mot hemfridsbrott och olaga intrång. Lagstiftaren har under senare tid skärpt sin syn på integritetskränkande brottslighet mot enskilda. Den skärpta synen på integritetskränkande brottslighet motiverar enligt regeringen en översyn även av straffbestämmelserna om hemfridsbrott och olaga intrång. Vidare framstår straffskalorna för hemfridsbrott och olaga intrång som lindriga i förhållande till annan brottslighet av jämförbart slag.

Regeringen anför även att det på senare tid i den allmänna debatten om den brottsaktiva djurrättsaktivismen har framhållits att det kan finnas brister när det gäller tillämpningsområdet för olaga intrång. Det har bl.a. påpekats att det

är oklart om tillämpningsområdet även omfattar gårdsplaner. Regeringen konstaterar att även om antalet brottsbenägna djurrättsaktivister som är aktiva i landet är lågt och att brotten som de begår ofta är relativt lindriga så skapar dessa individer dock stor otrygghet för lantbrukare och andra, orsakar ekonomisk skada för enskilda och för näringslivet och utgör ett störningsmoment för enskild jakt och för licensjakt.

Till detta kommer att bestämmelserna, som inte har ändrats sedan brottsbalken infördes 1965, är ålderdomligt formulerade.

Ett förstärkt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång

Hemfridsbrott

Regeringen föreslår att straffansvar för hemfridsbrott ska gälla för den som olovligen tränger in eller stannar kvar i någon annans bostad eller annat liknande boende. Straffansvaret ska även gälla för den som olovligen tränger in eller stannar kvar i en trädgård, på en gårdsplan eller på en annan liknande plats som tillhör bostaden eller boendet.

Av straffbestämmelsen i 4 kap. 6 § första stycket brottsbalken följer att det skyddade området vid hemfridsbrott är bostäder, vare sig det är rum, hus, gård eller fartyg. Emellertid kan även en tillfällig bostad såsom hotellrum, båtbytt, husvagn eller tält omfattas av begreppet bostad. Uppräkningen syftar till att klargöra vad som i första hand menas med bostad och är alltså inte uttömmande. Det kan diskuteras om det av den hittillsvarande lydelsen med tillräcklig tydlighet framgår av lagtexten att även tillfälliga bostäder omfattas av det skyddade området och om uppräkningslistan på ett tydligt och relevant sätt sammanfattar de platser som omfattas av straffskyddet. Mot denna bakgrund och för att minimera risken för att nya boendeformer i framtiden utesluts från tillämpningsområdet, bör enligt regeringen i stället uttrycket ”annat liknande boende” användas.

Det skyddade området vid hemfridsbrott omfattar även t.ex. trädgård och gårdsplan som tillhör bostaden eller boendet. För att förtydliga att så är fallet bör enligt regeringen detta uttryckligen framgå av lagtexten. Detta bidrar till att göra straffbestämmelsen än mer tillgänglig och precis. Regeringen konstaterar att begreppen trädgård och gårdsplan inkluderar typfallen av de platser i anslutning till en bostad eller annat liknande boende som utgör hemfridszonen och som alltså bör omfattas av det straffrättsliga skyddet. Inom det område som utgör hemfridszon gäller inte allemansrätten.

Beroende på förhållandena på platsen kan t.ex. även en naturtomt eller strand omfattas av hemfridszonen. Var gränsen för hemfridszonen går varierar i det enskilda fallet, bl.a. beroende på vad det är för typ av byggnad, hur den är placerad och terrängförhållandena på platsen. Lokal sedvana kan även innebära att människor av tradition rör sig på platsen på ett sådant sätt som medför att hemfridszonen är mer begränsad än annars (jämför även kravet på att intrånget ska ha skett olovligen). För att inte inskränka tillämpningsområdet av hemfridsbrottet jämfört med vad som gäller i dag bör enligt regeringen

begreppen trädgård och gårdsplan kompletteras med uttrycket ”annan liknande plats”. Någon förändring jämfört med vad som gällt hittills är inte avsedd. Liksom tidigare ska uthus och andra ekonomibyggnader som finns inom det skyddade området också omfattas av straffskyddet, men däremot inte sådana byggnader som är mer avsides belägna. En gårdsplan eller annan liknande plats kan, om den inte omfattas av hemfridsbrottet, även omfattas av bestämmelsen om olaga intrång,

Olaga intrång

Regeringen föreslår att straffbestämmelsen om olaga intrång moderniseras och förtydligas. Straffansvar för olaga intrång ska gälla för den som i annat fall än som avses i straffbestämmelsen om hemfridsbrott obehörigen tränger in eller stannar kvar i en byggnad eller ett fartyg, på en gårdsplan eller på en annan liknande plats.

Uppräkningen av vilka platser som ska omfattas av det skyddade området vid olaga intrång, nämligen kontor, fabrik, annan byggnad eller fartyg, upplagsplats eller annat dylikt ställe, har inte ändrats sedan bestämmelsens tillkomst 1965.

Uppräkningen är liksom den i bestämmelsen om hemfridsbrott omodern. Den är inte heller uttömmande och har skapat oklarhet om vad som omfattas av det skyddade området. En alltför detaljerad uppräkningslista i lagtext kan visserligen vara lätt att tillämpa i de fall då den aktuella situationen faller direkt under bestämmelsens ordalydelse, men det kan vara svårt att fånga upp alla situationer som bestämmelsen bör omfatta. En alltför detaljerad bestämmelse kan dessutom bli svår att överblicka och riskerar att inte följa med i samhällsutvecklingen och framstår som mindre väl förenlig med hur straffbestämmelser generellt är utformade. Däremot kan en väl avvägd uppräkningslista i kombination med vägledning om hur begreppen bör tolkas bidra till en mer enhetlig rättstillämpning. Enligt regeringen finns det därför, precis som för bestämmelsen om hemfridsbrott, skäl att ersätta uppräkningslistan med färre begrepp som fångar upp de platser som i dag omfattas av det skyddade området och som samtidigt minimerar risken för att nya platser i framtiden utesluts från tillämpningsområdet.

Det är oklart om dagens reglering av det skyddade området vid olaga intrång omfattar gårdsplaner som omgärdar t.ex. lantbrukares ekonomibyggnader eller produktionsanläggningar och inte kan sägas tillhöra något bostadshus. Detta gäller i synnerhet om gårdsplanen inte har inrättats för ett visst ändamål, inte är inhägnad med staket eller försedd med skyltar som anger att det inte är tillåtet att vistas på området. Någon tydlig vägledning i detta avseende saknas i såväl förarbeten som rättspraxis.

Lantbrukarnas Riksförbund har till Justitiedepartementet framfört att denna oklarhet i lagstiftningen medför att lantbrukare känner rädsla och oro för sin egen och sin verksamhets säkerhet, inte minst när personer uppehåller sig på gårdsplanen tillhörande lantbruket och genomför manifestationer som direkt eller indirekt fördömer lantbrukaren och dennes verksamhet som oetisk och

skadlig och inte sällan som brottslig. Det förekommer också att djurrättsaktivister står på gårdsplanen och enbart stirrar rakt ut, vilket orsakar starkt obehag hos lantbrukarna.

Även om det kan vara ett fåtal individer som står för den typen av agerande kan de ändå orsaka stor skada för inte bara de enskilda lantbrukarna, utan i förlängningen även näringen i stort. Enligt regeringen är detta naturligtvis oacceptabelt. Lantbrukare och andra som bedriver verksamhet med djur ska kunna känna trygghet och kunna bedriva sin verksamhet på ett säkert sätt.

Enligt regeringen bör mot den bakgrunden straffbestämmelsen om olaga intrång förtydligas och utformas på så sätt att det inte råder någon tvekan om att gårdsplaner omfattas av det skyddade området vid olaga intrång. Staket och skyltning runt gårdsplaner saknas många gånger av kostnadsskäl, med hänsyn till de stora ytor som det kan röra sig om. Grindar är ofta inte heller lämpliga med hänsyn till att stora lantbruksmaskiner behöver kunna köras in på gårdsplanen. Gårdsplanen utgörs i regel av en anlagd yta utanför en byggnad, bestående av hårt underlag, men kan även utgöras av en yta som brukas på ett annat sätt. Även utan inhägnad eller dylikt bör det vara möjligt att konstatera att det inte är fråga om en allmän plats och att t.ex. demonstrationsfrihet inte råder där.

Straffen skärps och nya brottsbeteckningar och kvalifikationsgrunder införs

Straffskalan för hemfridsbrott och olaga intrång har inte ändrats sedan brottsbalken infördes 1965. Förändringar har sedan dess skett i samhället och i annan lagstiftning i fråga om synen på gärningar som innebär kränkningar av den personliga integriteten. För att åstadkomma en skärpt syn på såväl hemfridsbrott som olaga intrång som ligger i linje med synen på annan likartad brottslighet bör enligt regeringen en höjning göras av straffminimum och straffmaximum för det grova brottet och införande av fängelse i straffskalan för brott av normalgraden.

Regeringen föreslår därför att maximistraffet för hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden höjs från böter till fängelse i högst ett år. För de grova svårhetsgraderna av brotten ändras straffskalan från fängelse i högst två år till fängelse i lägst sex månader och högst tre år.

Hemfridsbrott och olaga intrång som är grova ska enligt förslaget betecknas *grovt hemfridsbrott* respektive *grovt olaga intrång*.

Vid bedömningen av om ett hemfridsbrott eller ett olaga intrång är grovt ska särskilt beaktas om gärningen

1. har skett genom inbrott
2. har innefattat våld, hot om brottslig gärning, ofredande eller skada på egendom, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Vidare ändras bestämmelsen om åtalbegränsning som en följd av de nya brottsbeteckningarna så att de grova svårhetsgraderna av hemfridsbrott och

olaga intrång inte heller fortsättningsvis omfattas av åtalbegränsningen. Därtill ändras bestämmelsen om barnfridsbrott så att brottsbeteckningen grovt hemfridsbrott uttryckligen framgår av bestämmelsen.

Försök, förberedelse och stämpling till grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång kriminaliseras

För att det ska vara befogat att kriminalisera förstadier till brott krävs att brottet är av visst allvar.

Enligt regeringen är straff på liknande nivåer som nu föreslås för grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång föreskrivet för flera andra brott mot den enskildes personliga integritet, frihet eller frid. Vissa av dessa brott är kriminaliserade på försöks-, förberedelse- och stämpningsstadiet. Två exempel är grovt olaga hot och grovt olaga tvång (se 4 kap. 10 § brottsbalken). I jämförelse med andra brott får alltså grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång anses vara så allvarliga brott att en kriminalisering av såväl försök som förberedelse och stämpling till dessa framstår som befogad.

Regeringens förslag om införande av kvalifikationsgrunder innebär att bl.a. gärningar som har innefattat ofredande eller skada på egendom utgör sådana omständigheter som bör få ett särskilt genomslag vid bedömningen av om brottet är grovt. Enligt regeringens bedömning är sådan brottslighet, som inte sällan begås mot t.ex. lantbrukare eller jägare, så pass allvarlig att det även av detta skäl framstår som befogat att kriminalisera såväl försök som förberedelse och stämpling till grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång.

Olaga förföljelse

Regeringen föreslår att straffbestämmelsen om olaga förföljelse ändras så att de grova svårhetsgraderna av hemfridsbrott och olaga intrång inte ska omfattas av bestämmelsen.

Av 4 kap. 4 b § brottsbalken följer att den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör brott enligt de i straffbestämmelsen angivna punkterna döms, om var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, för olaga förföljelse. Enligt punkt 4 kan hemfridsbrott och olaga intrång, såväl brott av normalgraden som grovt brott, omfattas. I förarbetena till bestämmelsen (se prop. 2010/11:45 Förbättrat skydd mot stalkning s. 68) anförs att straffansvaret som utgångspunkt bör omfatta sådana brottstyper som typiskt sett ingår i ett förföljelsebeteende och som enligt praxis leder till förhållandevis lindriga påföljder även om brotten begåtts upprepat och systematiskt mot en och samma person. Däremot bör inte sådana brottstyper omfattas som visserligen kan ingå i den samlade brottsligheten men som sedda för sig framstår som påtagligt allvarligare. Det föreslås nu att maximistraffet för hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden skärps till fängelse i högst ett år. Punkt 4 i straffbestämmelsen om olaga förföljelse bör enligt regeringen därför, i likhet med vad som gäller för flera av de brott som nu omfattas av bestämmelsen, ändras till att enbart

omfatta gärningar som utgör hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden. För sådana gärningar som är så allvarliga att de utgör grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång ger den föreslagna straffskalan, fängelse i lägst sex månader och högst tre år, ett tillräckligt utrymme för att beakta brottets allvar enligt regeringens bedömning. Grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång bör därför inte omfattas (jämför prop. 2010/11:45 s. 69 och prop. 2016/17:222 s. 47–48).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden

Som framgått ovan har riksdagen tidigare gjort ett tillkännagivande till regeringen om brottskoder och brott begångna av djurrättsaktivister (bet. 2019/20:JuU25 punkt 37, rskr. 2019/20:256). Genom propositionens förslag om ett förstärkt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång anser regeringen att den del av tillkännagivandet som avser brott begångna av djurrättsaktivister tillgodoses.

När det gäller den del av tillkännagivandet som avser brottskoder konstaterar regeringen följande (s. 23 f.):

För att ta fram statistik om bl.a. anmälda brott används ett system med s.k. brottskoder. Klassificeringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs utifrån den information som finns om ett visst brott vid anmälningstillfället. Någon klassificering utifrån motivet för brottet görs inte i brottskodsystemet. Brottskoder används av de myndigheter inom rättsväsendet som registrerar brott, bl.a. polis, åklagare, ekobrottsutredare och kustbevakare (se prop. 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck s. 14–15). Brottsförebyggande rådet (Brå) ansvarar för den officiella kriminalstatistiken i Sverige och beslutar bl.a. om brottskoder i samråd med övriga berörda myndigheter. Systemet med brottskoder är utformat så att det inte är möjligt att införa enbart en brottskod för brott som utförs av djurrättsaktivister. Utifrån ett tillförlighets- och kvalitetsperspektiv är det dessutom vanskligt att basera brottskoder på gärningsmannens motiv och det skulle medföra att en större mängd brottskoder skulle behöva införas (se prop. 2019/20:131 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet s. 59). Det skulle riskera att göra brottkodssystemet svåröverblickbart vilket ökar risken för felkodning och kvalitetsbrister. Däremot är det viktigt att en polisanmälan görs och att den är så tydlig och detaljerad som möjligt kring omständigheterna för brottet för att bl.a. öka sökbarheten bland polisanmälningarna. Systemet med brottskoder har skapats och förvaltas av myndigheterna själva och myndigheterna har inte ansett att det skäl att införa särskilda brottskoder för brott begångna av djurrättsaktivister. Mot denna bakgrund avser regeringen inte att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av den del av tillkännagivandet som avser brottskoder.

Tillkännagivandet får enligt regeringen därmed i sin helhet anses slutbehandlat.

När det gäller tillkännagivandet om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersök och skydds jakt (bet. 2020/21:JuU24 punkt 18, rskr. 2020/21:344) konstaterar regeringen bl.a. att t.ex. eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt utför ett samhällsviktigt arbete på uppdrag av myndigheter och att det är angeläget att sådana yrkesgrupper kan utföra sina uppdrag utan att utsättas för brottsliga angrepp (prop. s. 30 f.). Att ett brott riktar sig mot någon på grund av att denne utför ett samhällsviktigt uppdrag kan dock redan enligt gällande rätt beaktas i skärpande riktning inom ramen för den allmänna straffvärdebedömning som alltid ska göras enligt 29 kap. 1 § brottsbalken. Dessutom kan den omständigheten att ett brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering beaktas som försvarande vid bedömningen av straffvärdet (29 kap. 2 § 6 brottsbalken). Enligt regeringen finns det bl.a. mot denna bakgrund inte skäl att införa en särskild straffskärpningsgrund för de fall när ett brott begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående är jägare som bedriver eftersök och skydds jakt. Regeringen anser att det är lämpligare att beakta sådana aspekter vid den helhetsbedömning som alltid ska göras av om ett gradindelad brott är att bedöma som grovt samt inom ramen för den allmänna straffvärdebedömningen enligt 29 kap. 1 § brottsbalken. Tillkännagivandet får därför anses slutbehandlat.

Motionerna

Skärpta straff för hemfridsbrott och olaga intrång

I kommittémotion 2021/22:4538 av Johan Forsell m.fl. (M) begär motionärerna ett tillkännagivande om att maximistraffet för hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden bör vara fängelse i högst två år. Därtill bör straffskalan för grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång vara fängelse i minst ett och högst fyra år.

Ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott

I kommittémotion 2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att uppräknningen av omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett hemfridsbrott eller olaga intrång är grovt ska kompletteras med att gärningen inneburit en kränkning av de som drabbas.

Skydd inom ett större geografiskt område

I kommittémotion 2021/22:4619 av Andreas Carlsson m.fl. (KD) begärs att ett straffrättsligt skydd även ska gälla för vägar, stigar och annan mark.

I kommittémotion 2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 vill motionärerna att även vissa platser som inte omfattas av hemfridsbrott eller olaga intrång ska få ytterligare skydd.

Särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet

I kommittémotion 2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2 vill motionärerna att åtgärder vidtas för att förbättra kunskapsunderlaget och det statistiska underlaget för den djurrättsrelaterade brottslighetens omfattning. Liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

I kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 68 begärs införande av en brottskod för djurrättsrelaterade brott. Liknande förslag finns i motionerna 2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 4, 2021/22:1932 av Åsa Coenraads m.fl. (M) yrkande 2, 2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del och 2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1.

Stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl.

I kommittémotion 2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22 vill motionärerna att straffen skärps för hot och våld riktat mot eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt. Liknande förslag finns i kommittémotion 2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1 samt i motionerna 2021/22:1026 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 3, 2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5 och 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet

I ett stort antal motioner från allmänna motionstiden 2021/22 begärs att åtgärder vidtas för att motverka djurrättsrelaterad brottslighet.

I kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 66 begärs att lagregleringen för trakasserier på privat mark samt möjligheten att skärpa straffen för djurrättsrelaterad brottslighet ses över. Liknande förslag finns i kommittémotionerna 2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2, 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 42 och 43 och 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del och i motionerna 2021/22:909 av Per Söderlund (SD) yrkande 3, 2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 2, 2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1, 2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 och 2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 4.

I motion 2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD) begärs att åtgärder och andra insatser mot djurrättsextremisters brottslighet utreds.

I motion 2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) begärs att privat mark fredas från manifestationer (yrkande 1), att det utreds hur djurverksamhet bör skyddas mot djurrättsextremism (yrkande 5), att djurrättsextremistbrott som begåtts av personer som får ersättning från

välfärdssystemen ska betraktas som grovt brott (yrkande 9), att gåvor till personer eller organisationer som bedriver våldsbejakande djurrättsextremism ska kriminaliseras (yrkande 10), att åtgärder vidtas för att motverka radikaliserings av djurrättsaktivister (yrkande 11) och att förberedelse till brott mot djurverksamhet kriminaliseras (yrkande 12).

I kommittémotion 2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24 och motion 2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 13 anför motionärerna att även risken för att djur skadas och att sjukdomar sprids bör beaktas vid bedömningen av straffvärdet av djurrättsbrottslighet.

I motion 2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 begärs att det övervägs att klassificera våldsbejakande djurrättsorganisationer som en extremistmiljö och i yrkande 4 att militant aktivism riktad mot gröna näringar uppmärksammas och stävjas.

Tidigare riksdagsbehandling

I utskottets budgetbetänkande för 2015 (bet. 2014/15:JuU1 s. 44) behandlades motioner om att prioritera brottslighet som begås av djurrättsaktivister. Utskottet anförde bl.a. att s.k. djurrättsaktivister ofta använder sig av olika former av brott, mot både egendom och person, för att dra uppmärksamhet till sina ståndpunkter. Förutom att detta leder till stora kostnader för dem som är verksamma inom t.ex. pälsindustrin blir dessutom allt fler tveksamma till att fortsätta med sin verksamhet. Även forskare som genomför djurförsök utsätts för brott av djurrättsaktivister, trots att dessa djurförsök genomförs först efter en noggrann kontroll från samhället via de djurförsöksetiska nämnder som godkänner försöken. Utöver de ekonomiska skadorna riskerar dessa angrepp även att försena angelägen forskning om olika allvarliga sjukdomar. Rättsväsendet borde enligt utskottets mening prioritera arbetet mot denna brottslighet i betydligt högre grad än vad som görs i dag samt överväga vilka möjligheter som finns att erbjuda ett bättre skydd för dem som utsätts för hot, skadegörelse och annan typ av brottslighet av djurrättsaktivister. Utskottet föreslog därför, med tillstyrkande av vissa motioner, ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:77).

I betänkande 2017/18:KU21 (s. 20 f.) redogörs för justitieutskottets yttrande (yttr. 2017/18:JuU6y) om en riksdagsskrivelse som har redovisats som slutbehandlad. Utskottet ansåg, till skillnad från regeringen, att de åtgärder som vidtagits inte var tillräckliga för att tillkännagivandet ska anses vara slutbehandlat. Tillkännagivandet om att brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras (rskr. 2014/15:77 punkt 22) redovisas som slutbehandlat mot bakgrund av att Justitiedepartementet tidigare har inhämtat och sammanställt information från Polismyndigheten om dessa brott och på grund av den löpande avrapporteringen mellan inrikesministerns statssekreterare och rikspolischefen respektive säkerhetspolischefen. Enligt

utskottet kan dessa åtgärder dock inte anses innebära att arbetet mot sådana brott prioriteras. Utskottet delade således inte regeringens bedömning utan ansåg att det behövs en tydligare redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit för att prioritera arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister innan ärendet kan anses vara slutbehandlat. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:325). Tillkännagivandet står därför fortfarande som öppet.

Även i betänkande 2018/19:JuU11 (s. 67) behandlades motioner om straffskärpningar för brott som begås av djurrättsaktivister, en översyn av straffbestämmelsen om hemfridsbrott och olaga intrång samt en särskild brottskod för dessa brott. Utskottet anförde följande:

Näringsidkare måste kunna bedriva sin verksamhet utan att riskera att utsättas för ofredande, hot, skadegörelse eller andra brottsliga handlingar. Utskottet noterar att tillkännagivandet från riksdagen om att prioritera arbetet med brott som begås av djurrättsaktivister åter bereds i Regeringskansliet. Vad gäller frågan om att överväga straffskärpningar för brott relaterade till djurrättsaktivism och att se över lagstiftningen i andra avseenden vidhåller utskottet, som konstaterar att regeringen enligt justitie- och migrationsminister Morgan Johansson är beredd att se över bestämmelsen om olaga intrång, den inställning som utskottet meddelat i tidigare betänkanden.

Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:191).

Utskottet har därefter behandlat liknande motionsyrkanden förenklat.

När det gäller skärpta straff för angrepp på jägare har utskottet, som framkommer ovan, behandlat motioner med detta innehåll i betänkande 2020/21:JuU24. Utskottet konstaterade att dessa jägare utför ett viktigt arbete på uppdrag av myndigheter och att tidigare tillkännagivanden från riksdagen om djurrättsaktivism inte avsett angrepp på jägare som utför dessa uppgifter. Utskottet ansåg därför att riksdagen borde tillkänna för regeringen att det ska ses som en försvärande omständighet vid bedömningen av straffvärdet om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående är jägare som bedriver eftersök och skydds jakt. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare framhållit att det behövs lagstiftning för att skydda t.ex. djurhållare, livsmedelsproducenter och deras familjer mot trakasserier. Som framgår av redovisningen ovan har riksdagen också riktat tillkännagivanden till regeringen med innebörden att de som begår den typen av brott ska få ett kännbart straff. Utskottet välkomnar därför förslaget om ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång. Sammantaget anser utskottet att regeringens förslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas.

Utskottet är således inte berett att ta något initiativ till ytterligare straffskärpningar och avstyrker därmed motion 2021/22:4538 (M).

När det gäller motionsyrkandet om ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott konstaterar utskottet att bedömningen av om ett brott är grovt ska göras med hänsyn till samtliga omständigheter vid brottet. Avsikten med uppräknings av kvalificerade omständigheter är således inte att det endast är de uppräknade omständigheterna som ska beaktas. Utskottet, som anser att förslaget på kvalifikationsgrunder är väl avvägt, är bl.a. mot denna bakgrund inte berett att föreslå att man i uppräknings av omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt ska lägga till att gärningen inneburit en kränkning av de som drabbas som efterfrågas i motion 2021/22:4596 (C) yrkande 1. Motionsyrkandet avstyrks.

I ett par motioner har motionärerna begärt att det straffrättsliga skyddet ska förstärkas även utanför det område som omfattas av den nu föreslagna lagstiftningen. Enligt utskottet bör dock den geografiska avgränsningen av bestämmelserna utformas utifrån en avvägning mellan effektivitet och rättssäkerhet. Utskottet delar därvid regeringens uppfattning att det straffbara området inte får sträckas så långt att även allmän plats omfattas av straffbestämmelserna. Som regeringen också anför kan ett agerande som utgör hot eller trakasserier på allmän plats redan i dag vara straffbart som olaga hot eller ofredande. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ta några sådana initiativ som efterfrågas i motionerna 2021/22:4546 (SD) yrkande 2 och 2021/22:4619 (KD). Motionerna avstyrks därmed.

Djurrättsaktivister som försöker uppnå sina mål med brottsliga metoder utgör ett hot mot enskilda individer men även mot samhället i stort. Ett problem med denna typ av brottslighet är att det saknas officiell statistik. Det är därför viktigt att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra det statistiska underlaget samt kunskapsunderlaget om dessa brott. Ett sätt skulle kunna vara att, även om det är förenat med vissa svårigheter, försöka införa en särskild brottskod för djurrättsrelaterad brottslighet. En sådan kod skulle underlätta kartläggandet av denna ofta organiserade verksamhet. Informationen skulle vara viktig både för de brottsbekämpande myndigheternas arbete och som information och beslutsunderlag. För att öka kunskapen om den djurrättsrelaterade brottsligheten bör det även säkerställas att landsbygdsbor och lantbrukare omfattas av de trygghetsundersökningar som genomförs på årlig basis av Brottsförebyggande rådet. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:1629 (C) yrkande 4, 2021/22:1932 (M) yrkande 2, 2021/22:3437 (M) yrkande 17 i denna del, 2021/22:3579 (C) yrkande 68, 2021/22:3912 (C) yrkande 1, 2021/22:4546 (SD) yrkande 1 och 2021/22:4596 (C) yrkande 2.

Jägare som efter myndighetsbeslut bedriver skydds jakt eller genomför eftersök på polisens uppdrag utför ett viktigt samhällsuppdrag. Det bör därför, som riksdagen också tidigare har tillkännagivit för regeringen, ses som en försvarande omständighet att ett brott begåtts mot en person för att han eller hon t.ex. bedriver sådan skydds jakt. Regeringen anför i propositionen att den omständigheten att ett brott riktar sig mot någon på grund av att denne utför

ett samhällsviktigt uppdrag redan enligt gällande rätt kan beaktas i skärpande riktning inom ramen för den allmänna straffvärdebedömning som alltid ska göras enligt 29 kap. 1 § brottsbalken. Enligt utskottet är detta dock inte tillräckligt. Utskottet anser därför att det finns anledning för riksdagen att rikta ytterligare ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med förslag som ger eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt ett starkare skydd och att straffen för hot och våld mot dessa skärps. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:1026 (C) yrkande 3, 2021/22:3429 (M) yrkande 22, 2021/22:3877 (KD) yrkande 1, 2021/22:3912 (C) yrkande 5 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 46 i denna del.

Utskottet anser slutligen att motionsyrkandena om olika åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet får anses delvis tillgodosedda genom propositionen. Det har enligt utskottet inte framkommit några omständigheter som ger riksdagen anledning att ta initiativ till några ytterligare åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet på sätt som efterfrågas i motionerna 2021/22:186 (SD), 2021/22:909 (SD) yrkande 3, 2021/22:1629 (C) yrkandena 1, 2, 5 och 9–13, 2021/22:2481 (SD) yrkande 2, 2021/22:2936 (M) yrkandena 1, 2 och 4, 2021/22:3096 (M) yrkandena 1 och 4, 2021/22:3430 (M) yrkande 24, 2021/22:3437 (M) yrkande 17 i denna del, 2021/22:3579 (C) yrkande 66, 2021/22:3650 (C) yrkandena 42 och 43, 2021/22:3912 yrkande 2 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 46 i denna del. Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Utskottet har inget att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

Reservationer

1. Skärpta straff för hemfridsbrott och olaga intrång, punkt 2 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4538 av Johan Forssell m.fl. (M).

Ställningstagande

Regeringen har i propositionen lämnat förslag på moderniseringar och förstärkningar av hemfridsbrottet och olaga intrång. De straffskärpningar som regeringen föreslår är enligt vår mening dock inte tillräckligt långtgående för att stå i proportion till den kränkning av äganderätten som de nämnda brotten utgör. Den svåra integritetskränkningen måste avspeglade sig straffskalorna. Vi anser därför att straffskalan för hemfridsbrott och olaga intrång av normalgraden bör ha ett maximistraff på två års fängelse. Därtill bör grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång ha en straffskala på ett till fyra års fängelse.

2. Ytterligare kvalifikationsgrunder för grovt brott, punkt 3 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Den djurrättsrelaterade brottsligheten är ett hot mot svensk livsmedelsproduktion. Djurrättsbrotten är i grunden ideologiska och handlar om att förändra samhället genom att orsaka en indirekt skada mot företagaren och branschen i form av trakasserier och kränkningar riktade mot enskilda näringsidkare. Ett standardintrång leder ofta till foton och filmer som publiceras i syfte att skrämja djurbönder och familj till den grad att de inte längre fortsätter sin verksamhet. Sådana kränkningar bör betraktas som grova med tanke på konsekvenserna för de enskilda djurbönderna och deras familjer, men även för samhället i stort. Det är inte klart att lagförslaget om grovt hemfridsbrott och olaga intrång även kan omfatta intrång riktade mot lantbrukare på ett tillfredsställande sätt. Jag anser därför att det vore lämpligt att komplettera 4 kap. 6 § 3 brottsbalken med ordet ”kränkningar”, för att bestämmelsen bättre ska omfatta sådana övergrepp som riktas mot våra djurbönder.

3. Skydd inom ett större geografiskt område, punkt 4 (M, SD, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Adam Martinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:4619 av Andreas Carlson m.fl. (KD).

Ställningstagande

Det har under remitteringen av regeringens förslag framkommit synpunkter på att trakasserier även pågår utanför de områden som fredas genom hemfridsbrottet. Det kan bl.a. vara aktioner riktade mot lantbrukare eller jägare. Aktioner som exempelvis genomförs på vägar som går över eller fram till lantbruksfastigheter kommer även fortsättningsvis att vara straffbefriade. Att en aktion flyttas från en gårdsplan till en allmän väg intill lantbruksfastigheten innebär knappast att tryggheten för den enskilde ökar nämnvärt. Vi anser därför att även aktioner som genomförs på allmän plats, exempelvis på vägar, stigar och annan mark, och som genomförs vid upprepade tillfällen bör kriminaliseras.

4. Särskild brottskod och ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 5 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 4,

2021/22:1932 av Åsa Coenraads m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 68,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1,

2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning att systemet med brottskoder är utformat så att det inte är möjligt att införa enbart en brottskod för brott som utförs av djurrättsaktivister samt att det utifrån ett tillförlighets- och kvalitetsperspektiv dessutom är vanskligt att basera brottskoder på gärningsmannens motiv. Myndigheterna själva har inte heller ansett att det finns skäl att införa särskilda brottskoder för brott begångna av djurrättsaktivister. Vi kan inte heller se att det finns ett behov av ökad kartläggning av djurrättsrelaterad brottslighet. Vi menar därför att det saknas skäl för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar.

5. Stärkt skydd för eftersöksjägare m.fl., punkt 6 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Anna Wallentheim (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1026 av Annika Carlsson och Fredrik Christensson (båda C) yrkande 3,

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22,

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 5 och
2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning, när det gäller stärkt skydd för eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt, att det redan i dag kan beaktas i skärpande riktning att brottet riktar sig mot någon på grund av att denne utför ett samhällsviktigt uppdrag (29 kap. 1 § brottsbalken). Att ett brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering kan dessutom beaktas som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet (29 kap. 2 § 6 brottsbalken). Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl att införa en särskild straffskärpningsgrund för de fall när ett brott begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående är jägare som bedriver eftersök och skydds jakt. Det saknas vidare behov av en uttrycklig kvalifikationsgrund med innebörden att hemfridsbrott eller olaga intrång riktat mot jägare ska kvalificera brottet som grovt. Mot denna bakgrund saknas det anledning för riksdagen att ta något sådant initiativ som motionärerna efterfrågar.

6. Åtgärder mot djurrättsrelaterad brottslighet, punkt 7 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del och avslår motionerna

2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD),

2021/22:909 av Per Söderlund (SD) yrkande 3,

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1, 2, 5 och 9–13,

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 4,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 66,
2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 42 och 43 samt
2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är mycket oroande att jägare, lantbrukare och djurproducerande verksamheter blir hotade och trakasserade av aktivister. Lantbrukare tvingas alltför ofta möta hot och trakasserier från djurrättsaktivister och det riktas även mot lantbrukares familjer. I samband med intrång finns även risk att smittspridning av virus och bakterier ökar, vilket bidrar till ytterligare otröygghet. Det är därför positivt att regeringen nu lagt fram ett förslag om skärpt lagstiftning.

Vi anser att Polismyndigheten bör ta dessa brott på större allvar då det är fråga om våldsam politisk extremism. Vi anser även att motivet för brott kopplade till djurrättsaktivism bör ses som en försvårande omständighet vid straffmätningen.

7. Åtgärder mot djurrätsrelaterad brottslighet, punkt 7 (SD)

av Adam Martinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna

2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD),

2021/22:909 av Per Söderlund (SD) yrkande 3,

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1, 2,
5 och 9–13,

2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M)
yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 4,

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 66,

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 42 och 43,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Ställningstagande

Utövare av näringsverksamhet utsätts återkommande för brott av individer som sätter sig över lagen genom att trakassera animalieproducenter och företag som sysslar med vidareförsäljning av dessa produkter. Det förekommer återkommande att djurrättsaktivister hotar och skadar människor, djur och egendom för att få företagaren att lägga ned sin verksamhet. Trots att brottsligheten kan vara mycket allvarlig blir straffen ofta lindriga i förhållande till gärningarna.

Det är mot denna bakgrund positivt att regeringen nu lagt fram ett förslag om skärpt lagstiftning. Det finns dock alltså ett behov av att straffsatserna kopplade till kriminell djurrättsaktivism ökas kraftigt.

8. Åtgärder mot djurrätsrelaterad brottslighet, punkt 7 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 66 och

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 42 och 43 samt avslår motionerna

2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD),

2021/22:909 av Per Söderlund (SD) yrkande 3,

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkandena 1, 2, 5 och 9–13,

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 4,

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 i denna del,

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C) yrkande 2 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 i denna del.

Ställningstagande

Näringsidkare och personer verksamma i de gröna näringarna utsätts i dag allt oftare för brott och trakasserier av ekofascister och extremistiska djurrättsaktivister. Det handlar om brott av många olika slag, från skadegörelse, ofredande och olaga intrång till olaga hot och misshandel, där det bakomliggande motivet utgörs av en våldsbejakande extremistisk

djurrättsaktivism. Näringsidkare och personer verksamma i de gröna näringarna måste kunna bedriva sin verksamhet utan att utsättas för brott. Denna form av trakasserier måste motverkas. Det är därför positivt att regeringen föreslagit straffskärpningar när det gäller hemfridsbrott och olaga intrång. Jag anser dock att det behövs en bredare översyn som även omfattar andra brott som riktar sig mot näringsidkare och personer verksamma i de gröna näringarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:194 Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Följdmotionerna

2021/22:4538 av Johan Forssell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straffskalor för hemfridsbrott och olaga intrång, inklusive de grova brotten, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4546 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga kriminell djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare skydd vid platser som inte omfattas av hemfridsbrottet eller olaga intrång och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4596 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen om grovt hemfridsbrott och olaga intrång även bör inkludera kränkningar bland bedömningsgrunderna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att förbättra kunskapsunderlaget och det statistiska underlaget kring den djurrättsrelaterade brottslighetens omfattning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4619 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydd även ska gälla för vägar, stigar och annan mark och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:186 av Fredrik Lindahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda åtgärder och andra insatser mot djurrättsextremisters brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:909 av Per Söderlund (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka djurrättsterrorism och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1026 av Annika Qarlsson och Fredrik Christensson (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder måste vidtas för att jägare inte ska utsättas för hot och våld och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1629 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att freda privat mark från manifestationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för intrång i stall och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en egen brottskod för att lättare kunna spåra och sammanställa djurrättsrelaterad kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur djurverksamhet bör skyddas mot djurrättsextremism och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurrättsextremistbrott som begåtts av personer som uppstår ersättning från välfärdssystemen ska betraktas som grovt brott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gåvor till personer eller organisationer som bedriver våldsbejakande djurrättsextremism ska kriminaliseras och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att motverka radikaliserings av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förberedelse till brott mot djurverksamhet bör kriminaliseras och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda djur mot intrång och risk för smitta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1932 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en brottskod för djurrättsrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka straffsatserna för kriminell djurrättsaktivism och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2936 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda huruvida det finns brister i det straffrättsliga skyddet mot obehörigas intrång på lantbrukares gårdsplan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att klassificera våldsbejakande djurrättsorganisationer som en extremistmiljö och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma och stävja militant aktivism riktad mot gröna näringar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3096 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillämpningen av straffskalan för vissa brott mot viss näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt återkomma med konkreta lagförslag i de delar det krävs enligt tidigare tillkännagivande om samhällets skydd för näringsidkare och forskare som arbetar med djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3429 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för hot och våld riktad mot eftersöksjägare och jägare som bedriver skydds jakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3430 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om smittoriskerna för djuren vid intrång på bondgårdar av militanta djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3437 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs kraftfulla åtgärder för att stävja brott begångna av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C):

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagregleringen för trakasserier på privat mark samt möjligheten att skärpa straffen för djurrättsrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en brottskod för djurrättsrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagen i fråga om olaga intrång och hemfridsbrott i syfte att öka tryggheten för djurhållande företagare och deras anställda och familjer och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta straff för brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3877 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för angrepp på jägare som bedriver eftersöksjakt på polisens uppdrag och skyddsjakt med stöd av myndighetsbeslut och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3912 av Kristina Yngwe (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen bör införa och begagna sig av en särskild brottskod för brott som bedöms ha koppling till djurrättsrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagen om hemfridsbrott så att det inte ska kunna gå att trakassera och

förfölja oskyldiga näringsidkare i deras hem och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för eftersöksjägare och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott begångna av djurrättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3, 4 b, 6, 10 och 11 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §¹

Den som begår en brottslig gärning som utgör

1. mord, dråp, misshandel, grov misshandel eller synnerligen grov misshandel enligt 3 kap. 1, 2, 5 eller 6 §,

2. människorov, olaga frihetsberövande, olaga tvång, grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, hemfridsbrott eller ofredande enligt 4 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 7 §,

3. våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn eller sexuellt ofredande enligt 6 kap. 1, 2, 4, 5, 6 eller 10 §,

4. skadegörelse eller grov skadegörelse enligt 12 kap. 1 eller 3 §, eller

5. straffbart försök till brott enligt någon av 1–4

döms, om gärningen har bevitnats av ett barn som är närstående eller tidigare närstående till både gärningsmannen och den som gärningen begås mot, för *barnfridsbrott* till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt, döms för *grovt barnfridsbrott* till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om den gärning som har bevitnats har varit av mycket allvarlig art eller om gärningsmannen visat särskild hänsynslöshet.

4 b §²

Den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör

1. misshandel enligt 3 kap. 5 § eller försök till sådant brott som inte är ringa,

2. olaga tvång enligt 4 kap. 4 § första stycket,

3. olaga hot enligt 4 kap. 5 § första stycket,

4. hemfridsbrott eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 §, 4. hemfridsbrott enligt 4 kap. 6 § första stycket eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 § andra stycket,

5. kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a §,

6. olovlig identitetsanvändning enligt 4 kap. 6 b §,

7. olaga integritetsintrång enligt 4 kap. 6 c §,

8. ofredande enligt 4 kap. 7 §,

¹ Senaste lydelse 2021:397.

² Senaste lydelse 2021:1108.

9. uppmaning till självmord eller oaktsam uppmaning till självmord enligt 4 kap. 7 a §,
 10. förtal eller grovt förtal enligt 5 kap. 1 eller 2 §,
 11. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,
 12. skadegörelse enligt 12 kap. 1 § eller försök till sådant brott,
 13. ringa skadegörelse enligt 12 kap. 2 §, eller
 14. överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning eller överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud
- döms, om var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, för *olaga förföljelse* till fängelse i högst fyra år.

6 §

Den som olovligen *intränger* eller *kvarstannar där annan har sin bostad, vare sig det är rum, hus, gård eller fartyg, dömes för hemfridsbrott till böter.*

Intränger eller kvarstannar någon eljest obehörigen i kontor, fabrik, annan byggnad eller fartyg, på upplagsplats eller på annat dylikt ställe, dömes för olaga intrång till böter.

Är brott som i första eller andra stycket sägs grovt, dömes till fängelse i högst två år.

Den som olovligen *tränger in* eller *stannar kvar i någon annans bostad eller annat liknande boende döms för hemfridsbrott till böter eller fängelse i högst ett år. För hemfridsbrott döms även den som olovligen tränger in eller stannar kvar i en trädgård, på en gårdsplan eller på en annan liknande plats som tillhör bostaden eller boendet.*

Den som i annat fall än som avses i första stycket obehörigen tränger in eller stannar kvar i en byggnad eller ett fartyg, på en gårdsplan eller på en annan liknande plats döms för olaga intrång till böter eller fängelse i högst ett år.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms för grovt hemfridsbrott eller grovt olaga intrång till fängelse i lägst sex månader och högst tre år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

- 1. har skett genom inbrott,*
- 2. har innefattat våld, hot om brottslig gärning, ofredande eller skada på egendom, eller*
- 3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.*

10 §³

För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel, grov människoexploatering eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök, förberedelse eller stämpling till människoexploatering, grovt olaga tvång, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott *eller* grovt olaga hot och för försök eller förberedelse till dataintrång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång.

För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel, grov människoexploatering eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök, förberedelse eller stämpling till människoexploatering, grovt olaga tvång, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, grovt olaga hot, *grovt hemfridsbrott eller grovt olaga intrång* och för försök eller förberedelse till dataintrång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång.

11 §⁴

Hemfridsbrott *eller* olaga intrång som *inte är grovt*, kränkande fotografering eller förberedelse till sådant brott, olovlig identitetsanvändning, olaga integritetsintrång, ofredande som inte förövats på allmän plats, intrång i förvar, olovlig avlyssning som inte förövats på allmän plats eller förberedelse till sådant brott får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Detsamma gäller olaga tvång genom hot att åtala eller ange annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.

Hemfridsbrott, olaga intrång, kränkande fotografering eller förberedelse till sådant brott, olovlig identitetsanvändning, olaga integritetsintrång, ofredande som inte förövats på allmän plats, intrång i förvar, olovlig avlyssning som inte förövats på allmän plats eller förberedelse till sådant brott får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Detsamma gäller olaga tvång genom hot att åtala eller ange annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

³ Senaste lydelse 2020:349.

⁴ Senaste lydelse 2017:1136.